

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Голова приймальної комісії

**Ректор Вищого державного навчального закладу
України “Буковинський державний медичний
університет”**

проф.

Т.М. Бойчук

30 березня 2016 р.

ПРОГРАМА З АНАТОМІЇ ЛЮДИНИ

для вступників до Вищого державного навчального закладу України

“Буковинський державний медичний університет” на основі

здобутого раніше ОКР “Молодший спеціаліст”

у 2016 році

Вступ

1. Місце людини в природі. Анатомія людини як фундаментальна біологічна дисципліна.
2. Завдання та значення предмета “анатомія людини” в системі медичної освіти та в майбутній практичній діяльності. Зв’язок анатомії з іншими предметами. Значення новітніх наукових досягнень для розвитку анатомії людини.
3. Предмет і методи дослідження організму людини.
4. Осі та площини опису анатомічних об’єктів.

1. Опорно-руховий апарат

- 1.1. Вчення про тканини. Класифікація тканин. Епітеліальна та сполучна тканина. М’язова та нервова тканина. Особливості їхньої будови, види, розміщення в організмі, значення. Здатність до регенерації.
- 1.2. Значення процесу руху для життєдіяльності організму людини.
- 1.3. Поняття про орган, систему органів. Організм як єдине ціле.
- 1.4. Вчення про кістки та їхнє з’єднання. Загальна характеристика кісток та їхнє біологічне значення. Будова кістки як органа, хімічний склад, класифікація

кісток. Види з'єднань кісток. Будова суглоба, допоміжний апарат суглоба. Класифікація суглобів. Види рухів у суглобах.

1.5. Анатомічна номенклатура. Анатомія кісток тулуба. Хребтовий стовп, його відділи. Особливості будови хребців, їхнє з'єднання. Хребтовий стовп у цілому, фізіологічні вигини, їхні формування та значення.

1.6. Скелет грудної клітки. З'єднання кісток грудної клітки. Грудна клітка в цілому.

1.7. Кістки плечового пояса та їхнє з'єднання.

1.8. Анатомія кісток вільної верхньої кінцівки, їхнє з'єднання.

1.9. Кістки та з'єднання тазового пояса. Таз в цілому. Статеві відмінності таза. Основні виміри жіночого таза.

1.10. Анатомія кісток вільної нижньої кінцівки, їхнє з'єднання.

1.11. Череп, його відділи. Анатомія кісток черепа, шви, тім'ячка, місця їхнє розташування. З'єднання кісток. Вікові та статеві особливості черепа.

1.12. М'язова система. Основні відомості про м'язову систему людини та її значення. Скелетні м'язи, розміщення, форма, основні фізіологічні властивості. Будова м'яза як органа. Допоміжний апарат м'язів.

1.13. Анатомія м'язів і фасцій голови, шиї та тулуба. Топографо-анатомічні утвори шиї.

1.14. М'язи і фасції спини, їхні функції.

1.15. М'язи і фасції голови. Особливості мимічних м'язів. Жувальні м'язи.

1.16. М'язи шиї. Класифікація, функції. Фасції шиї.

1.17. М'язи грудної клітки, їхні функції. Діафрагма.

1.18. М'язи живота, їхні функції. Біла лінія живота. Пахвинний канал.

1.19. Анатомія м'язів та фасцій верхньої кінцівки. Пахвова ямка. Ліктьова ямка. Топографія верхньої кінцівки.

1.20. Анатомія м'язів таза, їхні функції.

1.21. Анатомія м'язів та фасцій нижньої кінцівки. Підколінна ямка. Топографія нижньої кінцівки.

2. Внутрішні органи

2.1. Загальний огляд травної системи. Класифікація внутрішніх органів: трубчасті, паренхіматозні. Поняття про сфінктери травної системи.

2.2. Будова та функціональне значення ротової порожнини. Слинні залози, зуби, язик.

2.3. Анатомія глотки, її розміщення, частини, будова стінки. Стравохід, його розміщення, частини, будова стінки, звуження.

2.4. Анатомія шлунка, топографія, форма, частини. Функції шлунка. Шлункові залози.

2.5. Печінка, топографія, будова, функції. Печінкова часточка. Жовчні шляхи.

2.6. Підшлункова залоза: топографія, будова, функції.

2.7. Тонка кишка, розміщення, відділи, особливості будови стінки, функції.

2.8. Товста кишка, розміщення, відділи, особливості будови. Значення нормальної мікрофлори товстої кишки.

2.9. Очеревина. Очеревинна порожнина. Розміщення і варіанти відношення органів черевної порожнини до очеревини. Похідні очеревини. Брижі. Малий і великий чепець.

2.10. Будова і функціональна анатомія органів дихальної системи.

2.11. Повітряносні шляхи, топографія, будова, функції, значення дихання через ніс. Приносні пазухи.

2.12. Будова гортані, трахеї та бронхів. Голосоутворення. Вікові особливості дихальних шляхів.

2.13. Легені, топографія, будова. Структурно-функціональна одиниця - ацинус. Поверхні, частки і сегменти легень. Визначення меж легень та плеври

на скелеті та на людині.

2.14. Плевра, будова, листки, плевральна порожнина, плевральні зачатки (синуси), тиск у плевральній порожнині, Пневмоторакс. Середостіння. Топографія пристінкової плеври.

2.15. Суть і значення дихання для організму.

2.16. Значення процесів виділення для організму. Анатомія сечової системи. Особливості кровоносної системи нирки (“чудесна сітка” нирки). Структурно-функціональна одиниця нирки.

2.17. Сечовивідні шляхи. Жіночий та чоловічий сечівник. Особливості відмінності.

2.18. Репродуктивна система. Анатомія чоловічої статеві системи, вікові особливості.

2.19. Анатомія жіночої статеві системи, вікові особливості. Промежина.

2.20. Залози внутрішньої секреції. Загальний огляд ендокринних залоз, їхня класифікація. Центральна регуляція. Гіпоталамус.

2.21. Щитоподібна залоза. Прищитоподібні залози. Топографія, будова.

2.22. Гіпофіз: передня та задня частки, топографія, будова. Шишкоподібна залоза, будова, її розміщення, функція.

2.23. Надниркові залози, топографія, будова.

2.24. Ендокринна частина підшлункової залози, особливості будови.

3. Серцево-судинна, лімфатична та імунна системи.

3.1. Процес кровообігу. Структури, що його здійснюють. Значення процесу кровообігу для організму. Види судин, особливості будови їхніх стінок. Поняття про сполучні та обхідні судини.

3.2. Анатомія серця. Проекція меж серця та клапанів. Велике і мале коло кровообігу. Осердя, осердна порожнина. Кровообігання серця. Іннервація серця.

3.3. Аорта, її відділи. Артерії висхідної частини аорти та її дуги.

3.4. Грудна та черевна частини аорти, їхні гілки та ділянки кровопостачання.

3.5. Артерії головного мозку. Артеріальне коло мозку.

3.6. Артерії верхньої кінцівки, їхні гілки та ділянки кровопостачання. Місця притискання артерій для тимчасової зупинки кровотечі.

3.7. Артерії нижньої кінцівки, їхні гілки та ділянки кровопостачання. Вени великого кола кровообігу. Особливості кровотоку у венах.

3.8. Верхня порожниста вена, основні гілки та шляхи відтоку крові.

3.9. Нижня порожниста вена, основні гілки та шляхи відтоку крові.

3.10. Ворітна печінкова вена, її значення, Значення сполучень (анастомозів) між венами.

3.11. Судини малого кола кровообігу.

3.12. Артерії та вени великого кола кровообігу. Кровообіг плода.

3.13. Визначення пульсу та артеріального тиску.

3.14. Анатомія лімфатичних судин. Лімфа та її склад.

3.15. Первинні та вторинні лімфатичні органи: червоний кістковий мозок, загруднинна залоза, селезінка, лімфо-епітеліальне кільце глотки, ділянкові лімфатичні вузли.

3.16. Лімфатичні стовбури та протоки. Ділянкові лімфатичні вузли, їхнє значення.

3.17. Імунна система організму. Імунітет та його морфологічне значення.

4. Нервова система та органи чуття.

4.1. Роль нервової системи в координації функцій організму та взаємозв'язку його з навколишнім середовищем. Класифікація нервової системи. Загальний огляд будови та функції нервової системи.

4.2. Анатомія спинного мозку, його розміщення, оболони, зовнішня будова.

Спинномозкова рідина.

4.3. Внутрішня будова спинного мозку. Сегмент, корінці, вузли, біла та сіра речовина. Функції спинного мозку. Утворення спинномозкових нервів та сплетень.

4.4. Головний мозок: загальні відомості, розміщення, розвиток, відділи. Спинномозкова рідина. Гематоенцефалічний бар'єр.

4.5. Довгастий мозок, його топографія, будова, функції. Біологічне значення довгастого мозку.

4.6. Задній мозок, його розміщення, будова, порожнина, функції. Поняття про сітчасте утворення (ретикулярну формацію), особливості будови, функції. Четвертий шлуночок.

4.7. Середній мозок, його розміщення, будова, порожнина, функції.

4.8. Проміжний мозок, його розміщення, будова, функції. Третій шлуночок.

4.9. Кінцевий мозок, його розміщення, будова, порожнина. Мозолисте тіло. Біла та сіра речовина.

4.10. Кора великого мозку. Проекційні зони кори. Кіркові кінці аналізаторів. Рухова асиметрія великого мозку.

4.11. Основні ядра та структури кінцевого мозку, їхні функції.

4.12. Обідкова (лімбічна) частка, її функції.

4.13. Стовбур спинномозкового нерва; його основні гілки. Сплетення спинномозкових нервів. Грудні спинномозкові нерви.

4.14. Шийне сплетення, основні гілки та ділянки іннервації.

4.15. Плечове сплетення, основні гілки та ділянки іннервації.

4.16. Попереково-крижове сплетення: основні гілки та ділянки іннервації.

4.17. Автономна частина периферійної нервової системи. Загальний план будови, функціональне значення. Особливості автономної рефлексорної дуги.

4.18. Симпатична частина автономного відділу периферійної нервової системи: центри, вузли, гілки, медіатори. Особливості впливу на функції

організму.

4.19. Парасимпатична частина автономного відділу периферійної нервової системи: центри, вузли, гілки, медіатори. Особливості впливу на функції організму.

4.20. Черепні нерви, класифікація, кількість, анатомія, функціональні види (рухові, чутливі, змішані), ділянки іннервації.

4.21. Оболони мозку, міжоболонні простори. Судинні сплетення шлуночків.

4.22. Провідні шляхи головного та спинного мозку, їхня класифікація. Функціональне значення окремих зон кори (рухові, сенсорні, асоціативні).

4.23. Органи чуття. Загальний огляд органів чуття та їхня класифікація. Шкіра та її похідні (волосся, нігті, залози, їхнє розміщення, будова, значення).

4.24. Нюхова сенсорна система, відділи, розміщення, значення. Перша пара черепних нервів. Смакова сенсорна система. Види смакових рецепторів.

4.25. Зорова сенсорна система. Допоміжний апарат органа зору. Друга пара черепних нервів.

4.26. Слухова та вестибулярна сенсорні системи, відділи, розміщення, значення. Зовнішнє і середнє вухо. Восьма пара черепних нервів.

ЛІТЕРАТУРА

Головацький А.С., Черкасов В.Г., Сапін М.Р., Федонюк Я.І. Анатомія людини. — Нова книга, 2009. — Т. 1—3.

Дюбенко К.А. Анатомічна термінологія. — К., 2001. — 392 с.

Кавун М.П. Структурно-функціональна організація м'язової системи. - Чернівці, 2005. - 177 с.

Коляденко Г.І. Анатомія людини: Підручник для вузів. — К.: Либідь, 2001. — 380 с.

Макар Б.Г., Антонюк О.П., Банул Б.Ю., Марчук В.Ф. Структурно-функціональна організація сечовостатевої системи. - Чернівці:

Медуніверситет, 2011. - 151 с.

Мицкан Б.М., Попель С.Л. та ін. Функціональна анатомія: Підручник для ВНЗ фіз. виховання і спорту III—IV рівнів акредитації / За ред. Я.І. Федонюка, Б.М. Мицкан, Я.І. Федонюк. — Тернопіль: Навчальна книга - Богдан, 2007. — С. 552.

Міжнародна анатомічна номенклатура: Український стандарт. — К.: Здоров'я, 2001. — 328 с.

Привес М.Г., Лысенков Н.К., Бушкович В.И. Анатомия человека. — СПб.: Гиппократ, 2001. — 704 с.

Ришард Александрович. Малий атлас з анатомії. — К.: Медицина, 2011. — 136 с.

Сапин М.Р., Билич Г.Л. Анатомия человека. В 2 кн. — М.: Оникс, 2002.

Сидоренко П.І. Анатомія та фізіологія людини. — К.: Медицина, 2011. — 248 с.

Тоні Сміт. Людина. Навчальний атлас з анатомії та фізіології. — Львів, 2000. — 240 с.

Федерік Мартіні. Анатомічний атлас людини. — К.: Медицина, 2011. — 128 с.

Федонюк Я.І. Анатомія та фізіологія з патологією. — Тернопіль: Укрмедкнига, 2001. — 676 с.

Хмара Т.В., Макар Б.Г., Васильчишин Я.М., Проняєв Д.В., Васильчишина А.В. Структурно-функціональна організація кісток та їх з'єднань. - Чернівці: Медуніверситет, 2012. - 297 с.

Черкасов В.Г., Хмара Т.В., Макар Б.Г., Проняєв Д.В. Анатомія людини - Чернівці: Медуніверситет, 2012. - 461 с.

Шапаренко П.П., Смольський Л.П. Анатомія людини. В 2 т. — К.: Здоров'я, 2003. — 744 с.

Додаткова

Сакевич В.І., Мастеров Ю.І., Сакевти Р.П. Посібник для практичних занять з анатомії та фізіології з основами патології. — К.: Здоров'я, 2003. — 514 с.

Програму з анатомії людини розроблено на основі чинної програми для вищих медичних (фармацевтичних) навчальних закладів I—III рівнів акредитації за спеціальністю 5.12010101 “Лікувальна справа” Київ, 2011. Електронні версії розміщено на офіційному веб-сайті Міністерства освіти і науки України www.mon.gov.ua.